

Tutkimuksen seurannan ja arvioinnin yleiset periaatteet Tampereen yliopistossa

Konsistorin 20.10.2020 hyväksymä

Tampereen yliopisto tähtää korkeatasoiseen ja tieteellisesti ja/tai yhteiskunnallisesti (kulttuurisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti, teknologisesti) vaikuttavaan tutkimukseen. Tutkimus on dynaamista toimintaa, jonka kohteet muuttuvat. Tampereen yliopistossa tutkimuksen arvioinnin tavoitteena on tuottaa hyödyllistä tietoa tutkimuksen korkeatasoisuuden ja vaikuttavuuden edistämiseksi. Arviointitietoa käytetään strategisten tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamisen seuraamiseen sekä tukemaan organisaation kehittämistä ja päätöksentekoa. Yliopistolla on vastuita myös ulkoisille sidosryhmille.

Tampereen yliopistossa tutkimusta tehdään hyvin monipuolisesti eri tieteenaloilla, erilaisilla menetelmillä ja erilaisissa tutkimuskulttuureissa. Siksi jokainen tutkimuksen arviointi suunnitellaan tapauskohtaisesti. Arviointijärjestelmän tulee olla luotettava, ja kaikki arvioinnit suunnitellaan ja toteutetaan kansainvälisten ja kansallisten vastuullisen arvioinnin periaatteiden mukaisesti. Tämän lisäksi yliopistolla on omat tutkimuksen arvioinnin periaatteensa, jotka huomioivat yliopiston strategiset tavoitteet.

On varmistettava, että arviointijärjestelmä kehittyy tutkimuksen rinnalla ja että se on linjassa yliopiston strategian kanssa. Jokaisen arvioinnin jälkeen tarkistetaan, kuinka hyödyllistä tietoa se tuotti organisaation kehittämisen ja päätöksenteon tueksi, strategisten tavoitteiden asettamiseksi ja tavoitteiden saavuttamisen seuraamiseksi. Arviointijärjestelmää kehitetään tarkastelun perusteella.

Arviointijärjestelmä kattaa sekä *seurannan*, eli tarkoituksenmukaisen tiedon jatkuvan keräämisen ja analysoinnin, että ajoittaiset *arvioinnit*, joiden avulla tarkastellaan tutkimustoiminnan kulloistakin nykytilannetta.

Seurantaa tarvitaan lähinnä tiedekuntien, erilaisten tutkimusyhteisöjen ja yksittäisten tutkijoiden itsereflektion, päätöksenteon ja tutkimustoiminnan fasilitoinnin tueksi. Seuranta auttaa toiminnan näkyväksi tekemisessä ja tukee jatkuvaa kehittämistyötä. Se myös vähentää ajoittaisten tutkimuksen arviointien aiheuttamaa ylimääräistä työtä.

Monitieteisessä Tampereen yliopistossa on erityisen tärkeää tunnistaa tieteenalojen erot ja ottaa ne huomioon arvioinneissa. Seurannassa tavoitteiden ja indikaattorien erot on hyväksyttävä.

Tämä esitys ei koske yksittäisten tutkijoiden arviointia. Tutkijoiden arvioinnissa Tampereen yliopisto sitoutuu kansallisiin periaatteisiin.

1. Arvioinnilla edistetään korkeatasoista tiedettä ja tutkimusta

Arviointi auttaa yliopistoa kehittämään tutkimusedellytyksiä korkeatasoisen ja vaikuttavan tieteen parhaaksi.

2. Arviointijärjestelmä huomio tieteenalojen erot

Arviointiyksiköiden (kuten tiedekuntien) erilaiset tavoitteet edellyttävät sekä arviointimenetelmien että indikaattorien moninaisuutta.

3. Arvioinnissa otetaan huomioon yliopiston vastuut yhteiskunnalle ja tiedeyhteisölle

Yliopistossa tehdään tutkimusta yhteiskunnan varoilla, ja yliopiston tulee osoittaa, että se käyttää varoja sekä yhteiskunnan että tieteen hyväksi. Arvioinnin tulee osoittaa yliopiston vuorovaikutus yhteiskunnan kanssa sekä tutkimuksen tieteellinen vaikuttavuus ja laatu.

4. Arvioinnissa huomioidaan tieteellisiä tuotoksia monipuolisesti

Tutkimustoiminnan panoksia (resurssit, kuten aika ja rahoitus) ja tuotoksia (konkreettiset tulokset, kuten julkaisut) on suhteellisen helppo kvantifioida, ja niiden avulla voidaan kuvata toiminnan tehokkuutta. Tutkimuksen tieteellinen laatu sekä tieteellinen ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus ovat vaikeammin mitattavissa. Jotta saataisiin kattava kuva arvioinnin kohteesta, on huomioitava monipuolisesti tieteellisen tuottavuuden ulottuvuudet sekä niiden suhde toisiinsa.

5. Arviointi edellyttää tulkintaa

Vastuullinen arviointi edellyttää laadullisten ja määrällisten aineistojen hyödyntämistä, tarkoituksenmukaisia ja läpinäkyviä prosesseja sekä riittäviä resursseja arvioinnin toteuttamiseen. Näin voidaan varmistaa, että kerätään relevanttia tietoa ja sitä käytetään vastuullisesti. Kun arvioinnissa käytetään määrällisiä indikaattoreita, on tärkeää pitää mielessä, että indikaattoreiden tulkinta vaatii asiantuntemusta.

6. Arviointi tukee vaikuttavuuden huomioimista olennaisena osana koko tutkimusprosessia

Vaikuttavuutta ei tule tarkastella vain yhtenä arvioinnin mittarina. Vaikuttavuuden arvioinnissa tulee huomioida laajasti erilaisia tutkimukseen liittyviä toimintoja ja tuloksia – kuitenkin niin, ettei tietojen kerääminen muodostu liian työlääksi.

7. Arvioinnissa huomioidaan, kuinka yliopisto tutkimusympäristönä tukee tutkimustyötä

Arvioinnin tulee näyttää, miten yliopisto fasiltoi ja edistää tutkimuksen tekemistä. Tarkastelun kohteena voi olla tutkimuksen tukipalvelut, sopivan infrastruktuurin saatavuus, henkilöresursointi, henkilöstön kehittäminen ja palkitseminen, tai yleisemmin vallitseva kulttuuri.

8. Arviointi on kustannustehokasta

Arvioinnin eivät saa työllistää tutkijoita tarpeettomasti, ja niiden tulee tuottaa lisäarvoa kohteelle. Työmäärän tulee olla järkevässä suhteessa arvioinnin tavoitteisiin sekä oletettuihin tuloksiin. Arviointiprosesseissa tulee ottaa etukäteen huomioon niiden vaatima aineisto: kuinka aineisto kerätään, mitä se maksaa ja kuinka kattavaa ja tarkkaa jo olemassa oleva aineisto on.